

Komiksowa inspiracja. *Moje spojrzenie na czasy PRL na podstawie komiksu Emilii Skupień Co Olza widziała. Rzecz o kontrabandzie na Moście „Przyjaźni” w Cieszynie.* Scenariusz zajęć dla uczniów klas V-VIII szkoły podstawowej.

Cele ogólne:

Uczeń zdobywa wiedzę na temat wybranych realiów życia społecznego Polaków w czasach komunizmu w latach 1959-1989.

Doskonalenie umiejętności wypowiedzenia się.

Doskonalenie umiejętności kreatywnego myślenia.

Rozwijanie umiejętności plastycznych.

Popularyzacja czytelnictwa komiksów.

Zapoznanie z komiksem „*Co Olza widziała. Rzecz o kontrabandzie na Moście „Przyjaźni” w Cieszynie*”.

Metody pracy:

Podająca, praktycznego działania.

Formy pracy:

Indywidualna, zbiorowa.

Środki:

Komiks Emilii Skupień, „*Co Olza widziała. Rzecz o kontrabandzie na Moście „Przyjaźni” w Cieszynie*” ze zbioru komiksów „*W sąsiednich kadrach. Polacy i Czesi o sobie w komiksie*”.

Kopie dwóch artykułów autorstwa Jerzego Kochanowskiego „*Wnuki Wielkiej Niedźwiedzicy*” i „*Wolny szmugiel*”.

Encyklopedie historyczne Polski XX wieku, np. „*Wielka historia Polski. Po 1956*”, aut.

Krzysztof Łabędź, Magda Mikołajczyk, red. Marian Szulc.

Bańka na mleko lub kartonowe pudełko z naklejonym z boku rysunkiem bańki na mleko.

Kartki formatu A4.

Małe kartki do losów.

Długopisy.

Klej.

Flamastry.

Linijki.

Kredki.

Ołówki.

Gumki do ścierania.

Nożyczki.

Dziurkacz.

Sznurek lub kokardka.

Dwie sztywne kartki kolorowego papieru.

Edukacyjna gra planszowa „*Kolejka*”.

Przebieg zajęć:

1)

Ćwiczenie wprowadzające w tematykę spotkania - zabawa „*Bańka na mleko*”. Nauczyciel wskazuje na bańkę na mleko i pyta uczniów: Czy wiecie, co to jest? Swobodne wypowiedzi uczniów. Nauczyciel podsumowuje uzyskane informacje. Tłumaczy, że w czasach komunizmu zakupy wyglądały inaczej niż dzisiaj. Krótko nakreśla temat: brak towaru w sklepach, kolejki, zapisy na listę oczekujących, kartki na produkty, itp. Następnie

nauczyciel prosi każdego ucznia o zapisanie na kartce jednego słowa kojarzącego mu się z czasami komunizmu w Polsce. Po zebraniu wszystkich odpowiedzi i wrzuceniu ich do bańki na mleko, nauczyciel prosi, by każdy uczeń wylosował jedną kartkę. Po kolei kartki są odczytywane i wspólnie, krótko omawiane. Warto przygotować i rozłożyć na stołach encyklopedie historyczne, w których w razie potrzeby uczniowie mogą sprawdzić problematyczny termin.

2)

Nauczyciel prezentuje uczniom komiks Emilii Skupień *Co Olza widziała. Rzecz o kontrabandzie na Moście „Przyjaźni” w Cieszynie*. Czyta tekst i zapoznaje uczniów z rysunkami.

3)

Rozmowa na temat treści utworu.

Podjęty przez autorkę komiksu temat szmuglowania towarów przez granicę można rozwinąć, poprzez zacytowanie fragmentów dwóch artykułów Jerzego Kochanowskiego: *Wnuki Wielkiej Niedźwiedzicy* z nr 9 „Polityki” z 2009 r., s. 64-66 i „Wolny szmugiel” z nr 23 „Polityki” z 2008 r., s. 79-81. Autor bardzo szczegółowo i zwięźle opisuje zjawisko, bardzo rozpowszechnione w czasach komunizmu handlu indywidualnego Polaków z sąsiadami z zagranicy.

4)

Rozmowa na temat szaty graficznej komiksu. Przypomnienie uczniom czym jest komiks. Nauczyciel opisuje budowę komiksów: kadr, panel, pasek, plansza, strona, dymek. Mówi o autorach komiksów: scenarzyście i ilustratorze. Informuje, że komiksy mogą występować w czasopiśmie lub być wydane podobnie jak książki. Pyta uczniów: Czy komiks Emilii Skupień *Co Olza widziała. Rzecz o kontrabandzie na Moście „Przyjaźni” w Cieszynie* jest typowym komiksem? Czy spotkali komiksy, które były inaczej rysowane niż ten? W czym tkwi różnica? itp

5)

Nauczyciel rozdaje uczniom kartki A4, flamastry, ołówki, linijki, gumki, kredki, nożyczki i prosi o narysowanie komiksów przedstawiających ich skojarzenia z życiem Polaków w czasach komunizmu.

8)

Uczniowie prezentują swoje prace. Omawiają treść komiksów i grafikę.

9)

Uczniowie zbierają wszystkie komiksy. Dziurkaczem wykonują dziurki na lewych, bocznych krawędziach komiksów, pośrodku. Dodają dwie, sztywne kartki kolorowego papieru (okładka), a następnie łączą wszystkie prace razem kokardką lub sznurkiem. Powstaje klasowy album komiksowy o czasach PRL-u. Nauczyciel prosi o wymyślenie tytułu komiksu, np. *Moje spojrzenie na czasy PRL*.

10)

Uczniowie, którzy wcześniej skończyli rysowanie komiksów mogą zagrać w edukacyjną grę planszową „Kolejka” firmy Trefl, przeznaczoną dla 2-5 graczy w wieku od 12 lat. W grze uczestnicy wcielają się w role członków rodziny z czasów PRL-u, którzy mają zrobić zakupy w sklepach, w których zazwyczaj są puste półki.

11)

Podsumowanie zajęć.

Bibliografia:

1. Kochanowski Jerzy, „Wnuki Wielkiej Niedźwiedzicy”, *Polityka*, nr 9, 2009 r., s. 64-66.
2. Kochanowski Jerzy, „Wolny szmugiel”, *Polityka*, nr 23, 2008 r., s. 79-81.

3. Skupień Emilia, „Co Olza widziała. Rzec o kontrabandzie na Moście „Przyjaźni” w Cieszynie” [w:] „W sąsiednich kadrach. Polacy i Czesi o sobie w komiksie”, Poznań, 2009, ISBN 978-83-927372-6-1.
4. Edukacyjna gra planszowa „Kolejka”, Karol Madaj ; opracowanie merytoryczne Andrzej Zawistowski ; Instytut Pamięci Narodowej, Gdynia, Trefl, 2014.

Opracowała Joanna Matoszko
Wydział Informacyjno-Bibliograficzny
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Warszawie, sierpień 2018 r.